JISMONIY TARBIYA MASHG‘ULOTLARINI TASHKIL ETISHDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH

Babayev Komiljon Qodirjonovich
Farg‘ona davlat universiteti
Jismoniy madanyat va sport faoliyati fakulteti
Jismoniy madanyat va adaptiv sport nazaryasi kafedrasi
dotsenti, PhD
akmal099@gmail.com.

Annotatsiya. Mazkur ishda maktabgacha va maktab ta’limida jismoniy tarbiya mashg‘ulotlari mazmunini uyg‘unlashtirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) samarali foydalanish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda AKT vositalari yordamida mashg‘ulotlarni interfaol tashkil etish, o‘quvchilarda jismoniy faollikni oshirish hamda pedagogik jarayon samaradorligini ta’minlash yo‘llari tahlil qilingan. Natijalar o‘quv-tarbiyaviy jarayonda innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarurligini asoslab beradi.

Kalit so‘zlar. Jismoniy tarbiya, maktabgacha ta’lim, AKT imkoniyatlari, maktab ta’limi, innovatsion texnologiyalar, interfaol mashg‘ulotlar, o‘quv samaradorligi.

Kirish. Hozirgi kunda ta’lim jarayonining barcha bo‘g‘inlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) keng joriy etish ta’lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida qaralmoqda. Xususan, jismoniy tarbiya tizimida raqamli texnologiyalarni qo‘llash o‘quv jarayonini interaktiv, qiziqarli va natijador shaklda tashkil etishga xizmat qilmoqda. Maktabgacha ta’lim muassasalari va umumiy o‘rta ta’lim maktablarida jismoniy tarbiya mashg‘ulotlari uzviyligini ta’minlash — bolalarning jismoniy rivojlanishini izchil, bosqichma-bosqich shakllantirishning muhim shartidir. Ushbu jarayonda AKT vositalari — multimedia taqdimotlar, video-mashg‘ulotlar, virtual simulyatorlar, mobil ilovalar va raqamli o‘quv platformalaridan foydalanish samaradorlikni sezilarli oshiradi. Shu sababli, maktabgacha va maktab ta’limida jismoniy tarbiya mashg‘ulotlari mazmunini uyg‘unlashtirishda AKT imkoniyatlarini tahlil qilish, ularning o‘quv dasturlari bilan integratsiyasini ta’minlash bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri hisoblanadi.

Maqsad: Maktabgacha va maktab ta’limida jismoniy tarbiya mashg‘ulotlari mazmunini uyg‘unlashtirishda AKT vositalaridan samarali foydalanish metodikasini ishlab chiqish va ularning o‘quv jarayonidagi ta’sirini tahlil qilish.

Vazifalar:

Jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarida AKT vositalarining o‘rni va ahamiyatini ilmiy asosda o‘rganish;

Maktabgacha va maktab ta’lim bosqichlaridagi o‘quv dasturlari mazmunini taqqoslab, uzluksizlik tamoyillarini aniqlash;

AKT asosida mashg‘ulotlar o‘tkazishning metodik yo‘nalishlarini ishlab chiqish;

AKT qo‘llanilganda bolalarning jismoniy faolligi, motivatsiyasi va o‘zlashtirish darajasini o‘rganish;

Tadqiqot natijalariga asoslanib, ilmiy xulosalar va tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot usullari va tashkil etilishi. Tadqiqot 2024–2025 o‘quv yillari davomida Farg‘ona viloyatidagi 3 ta maktabgacha ta’lim muassasasi hamda 2 ta umumiy o‘rta ta’lim maktabida olib borildi. Ishtirokchilar soni: 120 nafar bola (60 nafar maktabgacha, 60 nafar 1–2-sinf o‘quvchilari).

Qo‘llanilgan usullar: Pedagogik kuzatuv – mashg‘ulot jarayonida AKT vositalarining bolalar faolligiga ta’siri tahlil qilindi. **So‘rovnoma** – tarbiyachilar, o‘qituvchilar va ota-onalardan AKT qo‘llash samaradorligi haqida fikrlar olindi; **Eksperiment** – AKT asosidagi jismoniy

mashg‘ulotlar joriy etilib, natijalar nazorat guruhi bilan taqqoslandi. **Statistik tahlil** – olingan ma’lumotlar SPSS dasturi yordamida qayta ishlanib, foizli tahlil asosida xulosalar chiqarildi.

Tadqiqot natijalari va ularni muhokama qilish. Tadqiqot jarayonida maktabgacha va maktab bosqichidagi jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarining mazmuni tahlil qilinar ekan, har ikki bosqichda mashqlarni o‘rgatish metodikasi, terminologiyasi va vositalari orasida ayrim tafovutlar mavjudligi aniqlandi. Shu bois AKT vositalarini qo‘llash bu tafovutlarni kamaytiruvchi vosita sifatida samarali bo‘ldi

1.	**AKTning pedagogik samaradorligi**	Video-mashg‘ulotlar, interaktiv taqdimotlar va mobil ilovalar yordamida o‘tkazilgan darslarda bolalarning diqqat-e’tibori 32% ga, faol ishtiroki esa 27% ga oshgani kuzatildi. Shu bilan birga, bolalarda jismoniy mashqlarga nisbatan qiziqish va tashabbus sezilarli kuchaydi.
2.	**Uzluksizlik tamoyili.**	Maktabgacha bosqichdagi harakat o‘yinlari va mashqlar maktab bosqichidagi darslar bilan AKT orqali uyg‘unlashtirilganda, harakat ko‘nikmalari o‘rtasida uzviylik vujudga keldi. Masalan, "harakatli o‘yinlar"ni video orqali tahlil qilish yoki “virtual murabbiy” dasturlari yordamida mashqlarni takrorlash bolalarda harakat aniqligini yaxshiladi.
3.	**Tarbiyachi va o‘qituvchilar malakasi**	Tajriba davomida aniqlanishicha, AKT vositalaridan foydalanish samaradorligi pedagoglarning raqamli savodxonlik darajasi bilan chambarchas bog‘liq. Maxsus o‘quv-seminarlar tashkil etilgach, pedagoglar tomonidan AKT asosida dars o‘tish sifati 40% ga yaxshilandi.
4.	**Ota-onalar ishtiroki**	Mobil platformalar orqali ota-onalarga mashg‘ulotlar haqida muntazam ma’lumot berish ularning bolalar jismoniy rivojlanishidagi ishtirokini oshirdi. Bu, o‘z navbatida, oilaviy sport madaniyatining shakllanishiga xizmat qildi.

Xulosa. O‘tkazilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, maktabgacha va maktab ta’limida jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarini uyg‘unlashtirishda AKT vositalaridan foydalanish: o‘quv jarayonining **uzluksizligi va izchilligini** ta’minlaydi; bolalarda **motivatsiya va qiziqish**ni kuchaytiradi; mashg‘ulotlarni **vizual va interaktiv** shaklda tashkil etish imkonini beradi; o‘qituvchi va tarbiyachilarning **pedagogik salohiyatini** oshiradi. Shu bilan birga, AKT vositalarini jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarida qo‘llashda texnik baza, metodik qo‘llanmalar va pedagoglarning raqamli savodxonligini muntazam oshirib borish muhim ahamiyatga ega. Kelgusida AKT asosida yagona “Jismoniy tarbiya raqamli platformasi”ni yaratish, maktabgacha va maktab tizimi o‘rtasida **uzluksiz o‘quv metodikasini** ishlab chiqish ta’lim sifatini yangi bosqichga ko‘taradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning “Yoshlarni jismoniy va ma’naviy barkamol etib tarbiyalash – davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishi” mavzusidagi nutqi. – Toshkent, 2022.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent: Adolat nashriyoti, 2020.
3. Karimova, N. & Abdullayeva, M. **Jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarida AKT vositalaridan foydalanish metodikasi.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Mamatov, A. **Maktabgacha ta’lim tizimida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etishning innovatsion yondashuvlari.** – Farg‘ona: FDU nashriyoti, 2023.
5. Qodirov, B. **Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta’lim jarayonidagi o‘rni va ahamiyati.** – Toshkent: Ilm Ziyo, 2022.